

PLAN FÖR UTVECKLING AV FRITIDSHEM

UPPDRAGET

I skollagen står följande om syftet med utbildningen på fritidshemmet:

Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå ifrån en helhetssyn på eleven och elevens behov. Fritidshemmet ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2012 om en aktivitet som innebär att en plan skulle tas fram för utveckling av fritidshem. Utbildningsnämnden har i verksamhetsplan 2012 formulerat följande:

Under året kommer arbete med kvalitetsutveckling av fritidshemmen i staden att bedrivas. Arbetet kommer att utgå från fritidshemmets pedagogiska uppdrag och formuleras i en utvecklingsplan. Goda exempel ska spridas bland övriga och skolor ska uppmuntras att presentera sin fritidsverksamhet på pedagogstockholm .

Fritidshemmets uppdrag som komplettering till grundskolan ska särskilt uppmärksammas. Denna del som innehåller skapande arbete, entreprenörskap, lek och fysisk aktivitet

inom ramen för hela skoldagen, är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidigare skolåren har detta stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Goda lösningar för att uppnå detta samt olika lösningar för läxhjälp på fritidshemmet ska spridas. Användandet av it på fritidshemmen ska uppmärksammas.

BAKGRUND

2012 års siffror visar att av stadens 61 900 elever i kommunal grundskola, grundsärskola och förskoleklass går 26 900 på fritidshem. Det finns fritidshem på 128 kommunala skolor. 28 000 elever går i klass F-3, vilket innebär att 96 % av de aktuella familjerna valt att betala för en fritidshemsplats. Detta innebär att staden har ett stort ansvar att erbjuda omsorg i en trygg och stimulerande miljö.

MÅLBILD

Fritidshemmet erbjuder en verksamhet präglad av god balans mellan omsorg och lärande, mellan styrda aktiviteter och fri lek. Fritidshemmet utmanar varje elev utifrån ålder, mognad, behov och intressen. Miljön präglas av trygghet och ett demokratiskt arbetssätt. Personalen arbetar medvetet med att försöka bryta invanda könsrollsmönster. Verksamheten är varierad så att både skapande, rörelse, lek, rekreation och vila får utrymme.

Personalen arbetar aktivt för att stödja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande. Fritidshemmet är ett värdefullt komplement till skolan och tillför ytterligare perspektiv på elevers lärande i social utveckling, välbefinnande och omsorg. Personalen arbetar kontinuerligt med att implementera skolans värdegrund för att eleverna ska utveckla förmågor som kommunikation, ansvar, samarbete, reflektion och kreativitet. I det

dagliga arbetet arbetar personalen för att synliggöra och ge eleverna verktyg att lösa konflikter och därmed utveckla sin sociala kompetens.

Personalen planerar sin verksamhet utifrån målen i styrdokumentet och en kartläggning av barngruppens behov. Verksamheten har ett systematiskt kvalitetsarbete.

Fritidshemmet uppmärksammar och stödjer elever i behov av särskilt stöd. Elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek i förhållande till personaltäthet och personalens kompetens. Verksamheten bedrivs i ändamålsenliga lokaler.

LÄRANDE PÅ FRITIDSHEMMET

Fritidshemmet ska använda sina möjligheter att ge eleverna andra och fördjupade erfarenheter och kunskaper än de får i skolan. Personalen på fritidshemmet har kompetens att arbeta med en bred definition av begreppet kunskap genom att förena omsorg och lärande. Såväl sociala förmågor, praktiska kunskaper som faktakunskaper är viktiga för elevernas utveckling.

I läroplanen påpekas att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet och att leken har stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Att leka är viktigt för att eleverna ska kunna bearbeta sin uttryck och utveckla sitt lärande. Leken är deras verktyg att förstå, hantera information och lösa problem. Eleverna omsätter det man har lärt sig i skolan och testat det genom leken. Det är avgörande att leken används på ett medvetet sätt för att stimulera och stödja elevernas utveckling. Leken ska ske under insyn av vuxna för att säkerställa att leken främjar alla möjligheter att träna samspel med andra.

Uppdraget att komplettera utbildningen i skolan ska uppmärksammas. Goda exempel för läsläsning och användandet av it ska spridas.

MÅL OCH UPPFÖLJNING

Fritidshemmen har ett tydligt pedagogiskt uppdrag, som på olika sätt behöver synliggöras. Målen för varje skolas fritidsverksamhet ska formuleras och utvärderas. Varje elev ska utifrån sina förutsättningar ges möjligheter att uppleva delaktighet, trygghet och självkänsla på fritidshemmet. I det arbetet kan pedagogiska planeringar och individuella utvecklingsplaner vara bra verktyg.

Genom att mål, arbetssätt och utvärdering/bedömning formuleras, kan pedagogerna på fritidshemmet skapa struktur för sin planering, påvisa resultat av sitt arbete och tydligt kunna beskriva uppdraget för elever, föräldrar och skolans övriga verksamheter. Pedagogiska planeringar kan formuleras för exempelvis leken, rastverksamheten, skapande verksamhet eller temaarbetet. Genom användandet av pedagogisk planering i skola och på fritids knyter båda verksamheterna nära varandra så att ansvaret för hela skoldagen blir tydligt.

Skola och fritidshem ska ha minst ett gemensamt utvecklingssamtal varje år. Samtalet får då förutsättningar att ge en helhetssyn på elevens utveckling, samtidigt som verksamheten förmedlar samsyn på det mångsidiga lärandet.

IUP (individuell utvecklingsplan) för varje elev ska upprättas i samråd så att det gemensamma uppdraget när det gäller exempelvis värdegrundsarbetet formuleras av skola och fritidshem tillsammans. Genom elevens IUP kan varje elev uppmärksammas och säkerställa att man inte enbart ser till hur grupperna som helhet fungerar.

Personalen på fritidshemmet är när så är aktuellt vara delaktiga i upprättandet av åtgärdsprogram.

PLANERING OCH SKOLSAMVERKAN

För ett fungerande samarbete mellan skola och fritidshem krävs förutsättningar i form av gemensam planeringstid samt tydlighet i vad som ska planeras gemensamt. Arbetslagens sammansättning, lokalanvändning och ledningens stöd är andra viktiga förutsättningar.

För att kunna fullfölja sitt uppdrag behöver personalen på fritidshemmet tid både att planera för och reflektera över sin verksamhet. Planeringstiden ska möta behovet av att kortsiktigt planera veckans arbete, men även längre planeringstillfällen då personalen får möjlighet att i lugn och ro utvärdera och lägga upp arbetet på längre sikt.

Det tudelade uppdraget, som innefattar både skolsamverkan och fritidshemsverksamhet, kräver tid för förberedelse och omställning mellan de båda verksamheterna.

De skolor som har hittat fungerande praktiska lösningar på planeringstid och organisation av skolsamverkan ska uppmuntras att sprida sina goda exempel så att de som ännu inte hittat fungerande strukturer ska få hjälp.

KVALITETSUTVECKLING

Skolornas systematiska kvalitetsarbete ska omfatta fritidshemsverksamheten. Olika former för självvärdering av verksameters kvalitet ska undersökas och vid behov anpassas för att kunna användas på fritidshemmen.

Fritidshemmens kvalitetsarbete ska innefatta planering, uppföljning, utvärdering och analys samt rutiner för hur resultaten används för att förbättra kvaliteten. Arbetet ska innefatta kontinuerlig uppföljning och utvärdering av konkreta mål.

För att höja kvaliteten i fritidshemsverksamheten måste arbetssätt och resultat utvärderas och efterfrågas på liknande sätt som sker med exempelvis elevernas kunskapsresultat i olika ämnen. Med tydligare beskrivning av mål, indikatorer/nyckeltal och resultat kommer verksamheten att lättare kunna följas upp i resultatdialoger på alla nivåer. Brukarundersökningarnas resultat när det gäller fritidshemmen ska uppmärksammas mer.

Förvaltningens egna utvärderare och innehållet i deras rapporter när det gäller fritidshemmen ska bli ett viktigt inslag i uppföljningen.

Det pågår ett intressant utvecklingsarbete på flera av stadens fritidshem. Dessa goda exempel ska på ett enkelt sätt spridas till övriga skolor, bland annat på webbplatsen pedagogstockholm.

Nätverksträffar och work-shops tillsammans med andra fritidshem ska uppmuntras.

Ett medvetet utvecklings- och kvalitetsarbete är ett av flera sätt att underlätta kommande rekryteringar. Förvaltningen ska på detta sätt stödja rektorerna i arbetet att få fler personer med relevant utbildning att söka sig till staden. Staden eftersträvar en hög andel pedagogiskt utbildad personal på våra fritidshem.

Personalen ska få fortbildning för att kunna utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Elever i behov av särskilt stöd ska vara ett prioriterat område för kompetensutveckling. Förvaltningen ska ha ett fortsatt nära samarbete med Stockholms universitet. Bra föreläsningar i samarbete med universitetet ska bevakas.

Förvaltningen ska undersöka förutsättningarna för ett framtida årligt gemensamt evenemang för stadens fritidshem. Upplägget ska utgå ifrån olika inspirerande inslag.

UPPFÖLJNING

Förvaltningen ska följa upp hur planen för utveckling av fritidshem implementeras på skolorna. Planen kommer att ses över och vid behov revideras i samband med att nya styrdokument, som exempelvis Skolverkets allmänna råd, ges ut.

SAMMANFATTNING

Skolnivå

- ✓ Planens innehåll ska implementeras och synliggöras i verksamheten
- ✓ Fritidshemmets uppdrag att förena omsorg och lärande ska vara tydligt
- ✓ Arbetsmodell med pedagogisk planering kan användas även på fritidshemmen
- ✓ IUP ska utarbetas i samråd mellan skola och fritidshem
- ✓ Fritidshem och skola ska genomföra minst ett gemensamt utvecklingssamtal varje år
- ✓ Roller och uppdrag i samverkan mellan fritidshem och skola ska vara tydliga
- ✓ Planeringstid schemaläggs för både fritidshemsverksamheten och skolsamverkan
- ✓ Skolans systematiska kvalitetsarbete ska omfatta fritidshemmen
- ✓ Personalen ska erbjudas fortbildning för att kunna utveckla kvaliteten i verksamheten

Skol- och förvaltningsnivå

- ✓ Fritidshemsverksamheten ska följas upp i resultatdialoger på alla nivåer
- ✓ Rapporterna från stadens utvärderare ska följas upp
- ✓ Pågående utvecklingsarbete på fritidshem ska spridas inom staden
- ✓ Goda exempel på användandet av it och läxläsning ska spridas
- ✓ Förutsättningar för ett gemensamt evenemang för stadens fritidshem ska undersökas